

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 28 maj 1934 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statlig exportkreditgaranti m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en till riksdagen den 16 mars 1934 avlåten proposition nr 256 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen *dels* medgiva, att svenska staten må, i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande bestämmelser, under tiden till och med utgången av budgetåret 1934/1935 till belopp av högst 25 miljoner kronor — däri inberäknat de belopp, vartill garantier beviljats eller må komma att före utgången av nu löpande budgetår beviljas — iklädas betalningsansvar för till utlandet levererade inhemska alster av industri, jordbruk och fiske *dels* — för disponerande såsom lån till vissa främmande stater för beredande av likvid, i den ordning och enligt de grunder, som av Kungl. Maj:t må bestämmas, för till vederbörande land levererade inhemska varor — för budgetåret 1934/1935 under Utgifter för kapitalökning och rubriken Fonden för förslag till statsverket, avdelning D. Övriga anslag anvisa ett reservationsanslag, att utgå av lånemedel, å 10,000,000 kronor, *dels ock*, vid bifall härtill, höja den i förslaget till riksstat för budgetåret 1934/1935 under rubriken F. Lånemedel upptagna inkomstiteln Övriga lånemedel med motsvarande belopp.

Ifrågavarande proposition har hänvisats till statsutskottet. Efter överenskommelse mellan stats-, bevillnings- och bankoutskotten har propositionen behandlats av sammansatt stats-, bevillnings- och bankoutskott.

I anledning av förevarande proposition hava väckts nedan nämnda två motioner, vari framställts följande yrkanden:

I motionen i första kammaren, nr 333, av herrar *Joh. Larsson* i Örbyhus och *Elof B. Andersson* i Fältenborg hemställs, att riksdagen måtte, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 253, besluta att det i proposition nr 256 angivna belopp, 25 miljoner kronor, intill vilket svenska staten må iklädas betalningsansvar för till utlandet levererade inhemska alster av industri, jordbruk och fiske, må höjas till 40 miljoner kronor, att härav må intill en totalsumma av högst 15 miljoner kronor statsgaranti kunna beviljas och förskott å köpesumman lämnas för lantbruksprodukter såsom fläsk,

nötkreatur (avelsdjur och andra), svin, hästar, utsäde och andra dylika inhemska varor, vilka försålts till de Socialistiska Rådsrepublikernas Union, samt att för disposition av sagda 15 miljoner kronor skall gälla vad i förordningen angående statsgaranti för exportkredit m. m. den 26 juni 1933 stadgas om statsgaranti för exportkredit och förskott å köpesumman lämnad vid försäljning till utlandet av i förordningen omförmälda alster av jordbruk.

I motionen i andra kammaren, nr 585, av herr *O. E. Nylander* hemställes, 1) att riksdagen måtte besluta, att villkoren för beviljande av exportkreditgaranti så ändras, att exportkreditnämnden skall, där speciella skäl därtill föreligga och efter prövning i de särskilda fallen, äga rättighet att bevilja exportkreditgaranti, innebärande, att ett belopp, uppgående till högst 75 procent av den av exportören lämnade krediten kommer att inflyta;

2) att för den händelse Kungl. Maj:ts proposition nr 253 icke skulle av riksdagen bifallas, besluta, att det belopp, för vilket svenska staten i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande bestämmelser, dock med den i motionen föreslagna ändringen, under tiden t. o. m. utgången av budgetåret 1934/1935 må iklädas betalningsansvar för till utlandet levererade inhemska alster av industri, jordbruk och fiske, bestämmas till 35,000,000 kronor.

Fortsatt exportkreditgaranti. I anledning av Kungl. Maj:ts i proposition den 17 mars 1933, nr 245, framställda förslag medgav samma års riksdag, att svenska staten finge under tiden till och med utgången av budgetåret 1933/1934 till belopp av högst 75 miljoner kronor iklädas betalningsansvar för exportkrediter för till utlandet levererade inhemska alster av industri, jordbruk och fiske. Riksdagen medgav vidare, att av nyssberörda belopp av 75 miljoner kronor högst 6 miljoner kronor finge tagas i anspråk för finansiering av export av inhemska alster av jordbruk och fiske i enlighet med de särskilda riktlinjer, vilka av utskottet i förenämnda utlåtande därutinnan angivits. Än vidare beslöt riksdagen, att de premier, som enligt vad i utskottets utlåtande anförts borde erläggas, skulle överföras till en av riksgäldskontoret förvaltd fond, från vilken skulle täckas såväl de förluster, som kunde uppkomma å ifrågavarande verksamhet, som ock administrationskostnader för det organ, som jämlikt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande kunde komma att inrättas för verksamhetens handhavande.

Genom förordning den 26 juni 1933 (nr 429), vilken gäller intill utgången av juni 1934, lämnades sedermera i enlighet med riksdagens direktiv föreskrifter angående statsgaranti för exportkredit m. m., därvid bland annat stadgades, att prövning och avgörande av fråga om statsgaranti för exportkredit m. m. skulle ankomma på en av Kungl. Maj:t utsedd nämnd, exportkreditnämnden. Instruktion för denna nämnd utfärdades ävenledes den 26 juni 1933 (nr 430).

Enligt de sålunda meddelade föreskrifterna har exportkreditnämnden att, till den svenska exportens främjande, bevilja statsgaranti för den kredit, som av exportör lämnas vid försäljning till utlandet av inhemska alster av industri, jordbruk eller fiske. I särskilda fall kan statsgaranti även beviljas för entreprenadarbeten, som utföras i utlandet i förening med industrileveranser, ävensom för till utlandet levererade alster av svensk teknisk konsulterande verksamhet, särskilt då dylik verksamhet kan bli av betydelse för svensk export. Statsgarantin må högst avse, att ett belopp, uppgående till 60 procent av den av exportören lämnade krediten, kommer att inflyta. Detta innebär, att garantin upphör, så snart den procentuella andel av kreditbeloppet, som omfattas av garantin, influiter. Statsgarantin täcker med andra ord allenast bottenrisken intill högst 60 procent. Garantin kan dock utsträckas ända intill hela kreditbeloppet, då fråga är om export av alster av jordbruk, särskilt levande hästar, nötkreatur, får och svin samt utsädesvaror, eller av fisk och fiskprodukter. I fall av denna art äger exportkreditnämnden även att helt eller delvis finansiera exporten genom köpesummans förskotterande.

Statsgarantin kan avse utebliven betalning av två olika huvudorsaker, nämligen dels i anledning av köparens insolvens, dels ock på grund av hinder för säljaren att erhålla betalning till följd av allmänt moratorium, valutaspärr, andra valutarestriktioner eller liknande statliga åtgärder utomlands. Statsgarantin får däremot icke omfatta risk för kursförlust.

Sammanlagda beloppet av samtidigt utelöpande exportkreditgarantier, däri inberäknat vad staten — utan att återbetalning ägt rum — kan hava fått utgiva på grund av förskott eller beviljad garanti, får ej överstiga 75 miljoner kronor. Inom ramen härför kunna nyssnämnda utvidgade garantier respektive förskott till förmån för jordbruk och fiske uppgå till 6 miljoner kronor tillhoppa.

I skrivelse den 5 februari 1934 till chefen för handelsdepartementet har *exportkreditnämnden* avgivit infortrat yttrande rörande behovet av fortsatt statsgaranti för exportkredit m. m. samt därvid uttalat följande:

Nämnden ville erinra om, att ifrågavarande systems införande i Sverige närmast motiverades av det föreliggande brydsamma tidsläget och av behovet att i nämnda läge från statens sida åtgärder vidtoges till stödjande av vår export. Därigenom borde möjliggöras ett bibehållande av marknader, vilka vore av värde för avsättningen av svenska produkter, på samma gång som det ej syntes vara uteslutet, att nya marknader skulle kunna förvärvas. Tillika hade framhållits, att snart sagt alla med Sverige konkurrerande länder i Europa infört ett sådant system i syfte att underlätta avsättningen på utlandet.

Det syntes nämnden uppenbart, att de skäl, som sålunda i fjol åberopades för exportkreditgarantisystemets införande, allttjämt vore för handen. Nämnden ville för den skull tillstyrka, att riksdagens bemyndigande utverkades till stödverksamhetens fortsatta bedrivande jämväl efter nu löpande budgetårs utgång. Ett dylikt förnyat bemyndigande torde böra omfatta nästkommande budgetår.

Över exportkreditnämndens framställning hava statskontoret den 20 februari och kommerskollegium den 6 mars 1934 avgivit infortrade utlå-

tanden. Kommerskollegium har därvid överlämnat ett av kollegium införskaffat yttrande av den 1 mars 1934 från styrelsen för Sveriges allmänna exportförening.

Statskontoret, som förklarar sig utgå ifrån att det i varje fall ej kunde bliva fråga om någon ökning av det belopp å högst 75 miljoner kronor, för vilket staten finge iklädas betalningsansvar, har ej funnit anledning till erinran mot ifrågavarande verksamhets fortsatta bedrivande jämväl under nästkommande budgetår.

Styrelsen för Sveriges allmänna exportförening har beträffande det nu tillämpade systemet framställt önskemål om modifikationer i två avseenden, åsyftande dels en höjning av statsgarantins maximum, dels ock garantins utsträckning till att gälla även s. k. fabrikationsrisker, innebärande, att i fråga om specialtillverkade varor garantin även skulle utgå mot risken av förlust på grund av att fabricerad vara till följd av beställarens insolvens eller i dennes hemland inträffade valutarestriktioner icke komme att levereras. I förstnämnda avseende har styrelsen anfört i huvudsak följande:

Från olika håll hade påpekats önskvärdheten av att nu gällande statsgaranti, som begränsats till 60 procent av kreditbeloppet, höjdes till 75 å 80 procent. Såsom bärande motiv härför hade dels anförts, att i de flesta med Sverige konkurrerande länder statsgarantin uppginge till sistnämnda storlek, dels i ett visst fall för en industrigrupps vidkommande bland annat påpekats, att förutom de svåra hinder, som mötte i form av handelspolitiska förhållanden, nämnda industrigrupp även hade att kämpa med kapitalstarka internationella koncerner, vilka erbjöde villkor, som till ytterlighet försvårade avsättning av ifrågavarande industris alster i utlandet. Styrelsen finge därför föreslå, att direktiven för exportkreditnämnden omformulerades i den riktning, att nämnden måtte äga rättighet att, där alldeles speciella omständigheter föreläge, som motiverade en högre statsgaranti, bevilja en sådan upp till 75 procent av kreditbeloppet. Därvid förutsatte emellertid styrelsen, att liksom exportkreditnämnden hittills tillämpat lägre premiesatser i de fall, då statsgarantin understege fastställt maximum om 60 procent, premiesatsen för överskjutande belopp komme att höjas och vederbörligen avpassas i proportion till garantins storlek och den ökade risken.

Kommerskollegium, som tillstyrkt fortsatt statlig exportkreditgaranti jämväl under nästkommande budgetår, har beträffande höjning av statsgarantins maximum anfört följande:

Kollegium hade varit i tillfälle konstatera, att förhållandena åtminstone inom en viss exportindustri, som av sociala skäl torde kunna påräkna alldeles särskild hänsyn i detta samband, vore sådana, att exportaffärerna för att överhuvudtaget komma till stånd måste baseras till minst 75 procent på statsgaranterad kredit. Kollegium ville därför icke motsätta sig ett bemyndigande åt exportkreditnämnden, att, om synnerliga skäl föreläge, för särskilt fall i fråga om industriell kredit lämna statsgaranti intill högst 75 procent av kreditbeloppet. Härför erfordrades ett motsvarande tillägg till bestämmelserna i 4 § förordningen angående statsgaranti för exportkredit m. m. (nr 429/1933).

Beträffande s. k. fabriktionsriskerna har kollegiet icke velat motsätta sig att garanti lämnas i vissa fall.

Med anledning av vad exportföreningens styrelse och kommerskollegium sålunda föreslagit, har *exportkreditnämnden*, efter remiss, den 13 mars 1934 ånyo yttrat sig i ärendet, därvid nämnden anfört i huvudsak följande:

Den omständigheten, att säljaren hade att stå en så betydande självrisk, som med gällande bestämmelser vore fallet, måste givetvis för denne innebära en stark uppfordran till försiktighet. Häri låge samtidigt ett motsvarande skydd för garantigivaren mot alltför oberäknliga risker. Därvid spelade givetvis förhållandet mellan säljarens vinst på affärstransaktionen ifråga och storleken av säljarens självrisk en betydande roll. Det vore nämligen uppenbart, att det återhållande momentet för säljaren successivt minskades i den mån som den del av kreditbeloppet, som motsvarade hans vinst, närmade sig övre gränsen av hans självrisk.

Så som det svenska garantisystemet alltså vore konstruerat, verkade uppenbarligen en höjning av den procentsats, intill vilken staten iklädde sig garanti, med en viss skärpa. Därest exempelvis garantin höjdes från 60 procent till 75 procent av kreditbeloppet, innebure detta icke blott att — i fall där ersättning hittills icke kommit ifråga, enär förlusten stannat vid 40 procent av kreditbeloppet — ersättning komme att lämnas för utbliven betalning för den del av kreditbeloppet, som låge mellan 25 procent och 40 procent, utan även att — i alla de fall, där ersättning hittills skolat lämnas — ersättningen skulle utgå med ytterligare 15 procent av kreditbeloppet.

Därest statsmakterna vore villiga att till främjande av exportens intressen åtaga sig den nu ifrågasatta ökade garantirisken, saknade exportkreditnämnden anledning motsätta sig garantiprocentens höjning på det sätt och med den begränsning, som av exportföreningens styrelse och kommerskollegium föreslagits.

I detta sammanhang ville nämnden fästa uppmärksamheten vid, att exportkreditgarantierna hittills utnyttjats i förhållandevis ringa omfattning, i det att intill utgången av februari 1934 garantier beviljats, avseende krediter å sammanlagt endast 11.3 miljoner kronor. Genom den ifrågasatta uppmjukningen skulle obestriddligen uppnås en ökning av det stöd, som genom exportkreditgarantisystemet vore avsett att beredas svenska exportörer.

Under erinran om, att det statliga exportkreditgarantisystemets införande i Sverige vore motiverat närmast av behovet att i föreliggande brydsamma tidsläge från statens sida åtgärder vidtoges till stödjande av vår export samt, att snart sagt alla med Sverige konkurrerande länder i Europa infört ett sådant system i syfte att stödja sina exportnäringar och underlätta avsättningen på utlandet, har föredragande *departementschefen* i ärendet anfört följande:

De skäl, som sålunda i fjol åberopades för ifrågavarande systems införande, äro alltså för handen. I likhet med dem, som yttrat sig i ärendet, vill jag därför tillstyrka, att riksdagens bemyndigande utverkas till den ifrågavarande stödverksamhetens fortsatta bedrivande jämväl efter innevarande budgetårs utgång. Ett dylikt förnyat bemyndigande torde dock böra inskränkas till att omfatta nästkommande budgetår.

I fråga om det nu tillämpade garantisystemet har exportföreningens styrelse framställt önskemål om ändringar i två avseenden, åsyftande att möjliggöra dels en höjning av statsgarantins nuvarande maximum, 60 procent av den av exportören lämnade krediten, till 75 procent av kreditbeloppet i sådana fall, där alldeles särskilda omständigheter föreläge, dels ock garantins utsträckning till att gälla även s. k. fabrikationsrisker. Med sistberörda förslag har avsetts, att i fråga om specialtillverkade varor garanti skulle kunna utgå även mot risken av förlust på grund av att dylik vara till följd av beställarens insolvens eller i dennes hemland införda valutarestriktioner icke komme att levereras.

Med hänsyn till den stegring av statens ersättningsrisk, som därav skulle föranledas, anser jag mig icke kunna förorda en höjning av den maximala garantiprocentsats, som hittills varit föreskriven. Vad åter angår frågan om utsträckning av statsgarantin till att avse även s. k. fabrikationsrisk lärer, på sätt kommerskollegium och exportkreditnämnden framhållit, dylik garanti kunna medgivas redan inom ramen av nu gällande bestämmelser angående exportkreditgaranti.

Vid föredragning av utrikesärenden denna dag har Kungl. Maj:t beslutat avlåta proposition till riksdagen med hemställen bland annat om godkännande av en överenskommelse med De Socialistiska Rådsrepublikernas Union om beställningar och krediter. I händelse av riksdagens bifall till denna hemställan kommer efter ikraftträdande av en sådan överenskommelse behov av exportkreditgarantier för exportaffärer med Sovjetunionen uppenbarligen att under överenskommelsens giltighetstid föreligga i avsevärt mindre omfattning än vad tidigare beräknats. Med hänsyn härtill synes det belopp, vartill staten må iklädas betalningsansvar för exportkrediter, nu böra nedsättas. Sådan nedsättning torde lämpligen böra ske med 40 miljoner kronor.

I samband med avlåtandet av Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen nr 269, vari Kungl. Maj:t gav tillkänna att överenskommelsen med Sovjetunionen om vissa beställningar m. m. förfallit, anförde chefen för handelsdepartementet följande:

Sedan förslaget om godkännande av överenskommelse med de Socialistiska Rådsrepublikernas Union sålunda förfallit, uppkommer fråga huruvida det i propositionen nr 256 angående statlig exportkreditgaranti m. m. föreslagna belopp, intill vilket svenska staten skulle äga ikläda sig betalningsansvar för till utandet levererade produkter, kan anses för sitt ändamål tillräckligt. Av hittills vunnen erfarenhet att döma synes anledning icke föreligga att nu göra framställning om ökning av det i nämnda proposition föreslagna beloppet. Skulle behov yppa sig av garanti-beloppets ökning före utgången av budgetåret 1934/1935, lärer Kungl. Maj:t komma att vid början av nästa års riksdag upptaga frågan härom till övervägande och göra den framställning till riksdagen, som då befinnes påkallad.

Lån för export. Därjämte har departementschefen upptagit frågan om vidtagande av åtgärder för lämnande av krediter till vissa stater för inköp av svenska varor och i detta ämne anför följande:

På grund av i vissa länder förefintlig knapphet i tillgången på betalningsmedel hava svårigheter i dessa länder under senaste tid mött för

den svenska exportens likviderande och därmed för dess uppehållande och utvecklande. Detta har särskilt varit fallet i fråga om sådana länder, vilkas import till Sverige i värde understigit den svenska exporten till vederbörande land och således icke lämnat tillgång till erforderliga betalningsmedel för den svenska exportens likviderande. Vid de fortlöpande försök att avvägbringa lättnader i dessa svårigheter, som under utrikesförvaltningens medverkan gjorts, har i vissa fall avslutande av avtal med vederbörande lands regering om lämnande av statskredit för inköp och likviderande av svenska exportvaror framstått såsom den lämpligaste utvägen. För tillgodoseende av de svenska exportintressena i dylika fall synes det därför önskvärt, att Kungl. Maj:t beredes möjlighet till avslutande av dylika avtal. Jag förutsätter därvid, att detta bör ske endast i särskilda undantagsfall och i begränsad utsträckning. Ett belopp av 10 miljoner kronor synes lämpligen böra för ifrågavarande ändamål ställas till förfogande, att efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall disponeras såsom lån till vissa främmande stater för beredande av likvid, i den ordning och enligt de grunder, som av Kungl. Maj:t må bestämmas, för inom landet frambragta varor, som levereras till vederbörande land. För handhavandet av uppgifter, som i förekommande fall må bli erforderliga i och för utnyttjande av sådana krediter, varom här är fråga, torde exportkreditnämnden kunna utgöra lämpligt organ, och torde skälig avgift, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, kunna påläggas exportör, som därvid begagnar sig av nämndens tjänster.

I detta spörsmål hava traktatberedningen, statskontoret, kommerskollegium, exportkreditnämnden, fullmäktige i riksgäldskontoret samt fullmäktige i riksbanken avgivit yttranden. Traktatberedningen och kommerskollegium hava tillstyrkt, att ett belopp av högst 10 miljoner kronor må anvisas för lämnande av krediter för ifrågavarande ändamål, därvid förutsatts, att det belopp, intill vilket exportkreditgarantier högst må uppgå, samtidigt minskas med motsvarande belopp. Exportkreditnämnden, som utgått ifrån, att dess yttrande påkallats endast i vad anginge dess egen ifrågasatta medverkan vid genomförandet av eventuella kreditanordningar, har förklarat sig icke hava något att erinra emot att dylikt uppdrag lämnas åt nämnden, varjämte nämnden uttalat, att från dess sida invändning icke mötte mot att den summa, intill vilken staten finge ikläda sig exportkreditgaranti, minskades med ett belopp, motsvarande vad som kunde komma att ställas till förfogande för nu ifrågavarande ändamål. Statskontoret har anfört, att för viss del av exporten till de länder, med vilka kreditavtal kunde komma att avslutas, valuta syntes av vederbörande stater i vanlig ordning böra ställas till förfogande, och har ämbetsverket i anslutning härtill förordat begränsning av det ifrågasatta beloppet. Fullmäktige i riksgäldskontoret hava biträtt statskontorets förslag om beloppets begränsning och framhållit önskvärdheten av att vederbörande exportörer i förekommande fall själva borde ikläda sig ansvar i varje fall för den del av den med exportaffärer förbundna risken, som minst motsvarade ett rimligt vinstbelopp. Fullmäktige i riksbanken hava för sin del avstyrkt, att till förfogande för sådana länder, varom nu vore fråga, ställes kredit, motsvarande hela likviden för de exportvaror, vilkas inköp krediten skulle avse; två av fullmäktige hava ansett, att tillräcklig anledning till avstyrkande icke förelegat. Närmare upplysningar om innehållet i dessa yttranden torde riksdagens vederbörande utskott erhålla genom de handlingar, som komma att tillhandahållas utskottet.

För det ändamål, varom här är fråga, torde ett anslag å förenämnda be-

lopp av 10 miljoner kronor böra anvisas och uppföras å riksstaten. Anslaget, vilket bör erhålla reservationsanslags natur och upptagas under Utgifter för kapitalökning, Fonden för förslag till statsverket, avdelning D., Övriga anslag, synes böra utgå av lånemedel. I den mån behov uppkommer att redan före ingången av budgetåret 1934/1935 disponera viss del av anslaget, torde hinder icke föreligga för riksgäldskontoret att förskottsvis tillhandahålla nödigt belopp mot ersättning från anslaget, så snart detta efter det nya budgetårets ingång blir disponibelt. Då något belopp för ifrågavarande ändamål icke beräknats i årets statsverksproposition, bör den i förslaget till riksstat för budgetåret 1934/1935 upptagna inkomstposten »Övriga lånemedel» höjas med belopp, motsvarande anslagssumman. Vid bifall till det förslag i berörda syfte, som jag nu avser att framställa, synes det belopp, för vilket svenska staten må iklädas betalningsansvar för exportkrediter, böra ytterligare nedsättas med det för här angivna ändamål avsedda beloppet av 10 miljoner kronor.

Utskottet.

I likhet med departementschefen finner utskottet att exportkreditgarantisystemet bör bibehållas under nästa budgetår med tillämpning av de normer, som angavs vid 1933 års riksdag. Utskottet anser alltså, lika med departementschefen, att som en allmän regel bör alltjämt fasthållas garantiprocentsatsens begränsning till högst 60 procent. Enligt utskottets mening måste nämligen som ett viktigt led i kreditgarantisystemet betraktas, att den enskilde leverantören ej frikallas från en alltför stor del av kreditrisken. Vissa undantagsfall kunna emellertid tänkas, då en höjning av statens riskprocent kan exempelvis av samhällliga hänsyn vara motiverad; i detta avseende har i den av herr Nylander väckta motionen åberopats den alltjämt beträngda stenindustrin, vilken i trots av att den är en typisk exportindustri icke kunnat begagna sig av nuvarande exportkreditgaranti med härför nu satta statliga riskbegränsning. I dylika undantagsfall, då synnerligen starka skäl föreligga för att staten övertager en ökad kreditrisk, har utskottet ej velat motsätta sig att statsgarantien utsträcker till högst 75 procent av kreditbeloppet.

I fråga om fabrikationsrisker — i vilket avseende intet yrkande motionsvis framställt — ansluter sig utskottet till departementschefens uppfattning. Garanti för dylika risker, d. v. s. för förlust på grund av att beställd och helt eller delvis tillverkad vara sedermera till följd av beställarens insolvens eller inträffade valutarestriktioner ej levereras, kan, såsom i propositionen påpekas, medgivas redan inom ramen av nu gällande bestämmelser. Exportkreditnämnden är alltså oförhindrad att efter prövning bevilja dylika garantier där särskilda skäl tala härför.

Det belopp, vartill staten under nu löpande budgetår högst må iklädas betalningsansvar för exportkrediter, är av 1933 års riksdag bestämt till 75 miljoner kronor. Av detta belopp ha intill den 1 maj 1934 för garantier disponerats endast sammanlagt 9.17 miljoner kronor (motsvarande krediter å 16.06 miljoner kronor). Garantierna hänföra sig till export till 19 olika länder.

Endast en mindre del av det vid 1933 års riksdag medgivna kreditgarantibeloppet å 75 miljoner kronor har alltså hittills tagits i anspråk. I propositionen förutsattes nu att riksdagens medgivande för tiden till den 1 juli 1935 skulle begränsas till ett belopp av 25 miljoner kronor, häri inräknat redan av exportkreditnämnden med stöd av 1933 års riksdags bemyndigande utfärdade garantier. Ifrågavarande belopp å 25 miljoner kronor synes emellertid hava avvägrats med tagen hänsyn till att för exportåtgärder dessutom skulle stå till förfogande dels ett belopp av 100 miljoner kronor enligt det ifrågasatta avtalet om ett lån till Sovjetunionen, dels ock ett belopp av 10 miljoner kronor för lån till vissa andra stater. Frågan om ett kreditavtal med Sovjetunionen har emellertid numera förfallit, och sistnämnda anslag har utskottet, såsom av det följande framgår, ej ansett sig böra tillstyrka.

I anslutning härtill förordar utskottet, att en höjning i det begärda kreditgarantibeloppet nu i stället företages, i all synnerhet som efterfrågan å exportkreditgarantier under senaste månaderna visat en tendens till ökning. Med beaktande också av vissa motionsvis framkomna yrkanden vill utskottet alltså föreslå, att det av Kungl. Maj:t begärda beloppet 25 miljoner kronor höjes till 35 miljoner kronor.

Vad därefter angår exporten av produkter utav jordbruk och fiske uppskattar utskottet betydelsen av att nämnda export kan genom kreditgarantisystemet stödjas och befrämjas. Att på sätt i motionen I: 333 förordats ställa ytterligare medel till förfogande för finansiering enligt särskilda grunder av nämnda export läser dock icke vara påkallat; enligt vad utskottet inhämtat har nämligen det belopp av högst 6 miljoner kronor, som för sådant ändamål står till förfogande under löpande budgetår, icke ens till någon del tagits i anspråk. Beträffande denna export av produkter av jordbruk och fiske bör alltjämt gälla att kreditgarantin må utsträckas till hela kreditbeloppet, vilket jämväl må till säljaren av statsmedel förskotteras.

Kungl. Maj:ts förslag om ett särskilt anslag å 10 miljoner kronor, att i exportfrämjande syfte disponeras till lån åt vissa främmande stater, har utskottet, såsom redan ovan omnämnts, ej ansett sig böra biträda. Utskottet har härvidlag ej förbisett att förslaget tillkommit efter tillstyrkan av kommerskollegium och traktatberedningen. Vissa betänkligheter ha emellertid inom utskottet anförts mot att införa ett nytt system med statliga finanskrediter för möjliggörande av ökad svensk export. Men alldeles bortsett därifrån synes, sedan nu frågan om en finanskredit till Sovjetunionen förfallit, ej samma skäl som tidigare föreligga för att bevilja motsvarande kreditanslag till andra länder.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anført får utskottet hemställa,

I. att riksdagen må

a) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om fortsatt statlig exportkreditgaranti samt motionerna I:333 samt II:585 (motionen I:333 i vad den avser höjning av det i propositionen föreslagna kreditgarantibeloppet) *dels* medgiva, att svenska staten må under tiden till och med utgången av budgetåret 1934/1935 till belopp av högst 35 miljoner kronor — däri inberäknat de belopp, vartill garantier beviljats eller må komma att före utgången av nu löpande budgetår beviljas — iklädas betalningsansvar för till utlandet levererade inhemska alster av industri, jordbruk och fiske, *dels ock* besluta, att för ifrågavarande exportkreditgarantier nuvarande bestämmelser skola i huvudsak oförändrade gälla, dock med beaktande av vad utskottet ovan anfört rörande garantis maximitbegränsning;

b) avslå motionen I:333, i vad motionen avser beslut om ett särskilt exportgarantibelopp för leveranser till de Socialistiska Rådsrepublikernas Union av lantbruksprodukter;

II. att Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av ett anslag å 10 miljoner kronor för lån till främmande stater för viss export ej må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 26 maj 1934.

På sammansatta stats-, bevillnings- och bankoutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid ärendets avgörande inom utskottet hava närvarit:

från statsutskottet: herrar *Hamrin, Lindblad, Bagge**. *Anderson* i Råstock, *Strindlund, Persson* i Falla och *Andersson* i Prästbol;

från bevillningsutskottet: herrar *Nilsson* i Kristianstad, *Bärg* i Katrineholm, *Björns-son**, *Larsson* i Örbyhus, *Lövgren* i Boden*, *Olsson* i Golvvasta, *Olsson* i Gävle* och *Lilhan-der**; samt

från bankoutskottet: herrar *Åkerberg**, *Lindgren**, *Stendahl*, *Bodin**, *Leffler**, *Bäcklund**, *Wikström* och *Severin**.

---

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Hamrin, Strindlund, Olsson* i Golvvasta och *Bodin*, vilka ansett, att i stället för stycket »Vad därefter — — — statsmedel förskottteras» å sid. 9 av utskottets yttrande bort intagas följande:

»Vad därefter angår exporten av produkter utav jordbruk och fiske uppskattar utskottet betydelsen av att nämnda export kan genom kreditgarantisystemet stödjas och befrämjas. Någon ändring synes ej böra vidtagas i nu gällande bestämmelser i ämnet, enligt vilka kreditgarantien må utsträckas till hela garantibeloppet samt detta må till säljaren av statsmedel förskottas. Att på sätt i motionen I: 333 förordats ställa ytterligare medel till förfogande för finansiering av nämnda export läser dock icke vara påkallat; enligt vad utskottet inhämtat har nämligen det belopp av högst 6 miljoner kronor, som för sådant ändamål står till förfogande under löpande budgetår, icke ens till någon del tagits i anspråk.

Att kreditgarantisystemet sålunda hittills icke kunnat utnyttjas i fråga om produkter av jordbruk och fiske torde, åtminstone delvis, bero på att förefintliga organisationer för dylika produkters avsättning icke varit inriktade på sådan export, varom här är fråga. Det exportöverskott av jordbruksprodukter, för vilket statsgaranti skulle kunna ifrågakomma, är i många fall av så ringa omfattning, att särskilda organisationer för överskottets undanskaffande icke lämpligen torde böra tillskapas. Representer för försäljning av svenska industriprodukter förekomma däremot i stort sett å varje utländsk marknad av betydelse. Det skulle vara av värde, därest industriens försäljningsorgan, åtminstone i viss utsträckning, kunde utnyttjas jämväl för export av jordbruksprodukter. Ehuru det läser ankomma på de olika intressenterna själva att ordna det erforderliga samarbetet, bör detsamma dock, enligt utskottets mening, uppmuntras från det allmännas sida. Detta torde lämpligen kunna ske genom att vid bestämmande av statsgarantiens storlek beträffande export av industrivaror hänsyn i varje särskilt fall toges till huruvida och i vad mån exporten är förbunden med utförsel av jordbruksprodukter. En ändring av bestämmelserna om garantiens maximibegränsning i enlighet med vad utskottet ovan förordat medför givetvis, att möjligheterna för ett dylikt hänsynstagande ökas.»